

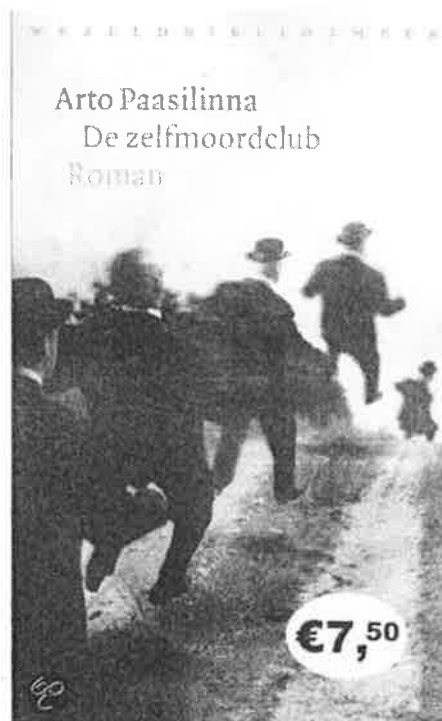
LEESDOSSIER

De Paterlina's

De zelfmoordclub

Arto Paasilinna

Door Joni De Mol

De auteur

Arto Paasilinna (1942) is een Finse auteur en voormalig journalist. Hij is een van de succesvolste schrijvers van Finland. Zijn boeken zijn vertaald in meer dan 27 talen. Paasilinna heeft nog drie broers die ook auteur zijn. Paasilinna besloot op zijn drieëndertigste dat de journalistiek te oppervlakkig en betekenisloos was en hij veranderde van koers. Hij schreef 'Haas', dat meteen een bestseller werd. Paasilinna schreef in totaal 35 romans en 12 non-fictieboeken. Hij schreef van 1972 tot 2009 elk jaar een boek. Zoals zijn uitgevers zeggen: 'de jaarlijkse Paasilinna is net zo goed een onderdeel van de Finse herfst als het vallen van de berkenbladeren'.

Paasilinna's boeken reflecteren over het gewone Finse leven, gewoonlijk vanuit het perspectief van een modale man van middelbare leeftijd. Zijn stijl is licht en humoristisch. Hij neemt in zijn schrijven graag het moderne leven onder de satirische loep en zet stereotypische personages neer. Sommige van zijn verhalen zijn moderne fabels genoemd.

Naar het Nederlands vertaalde boeken:

- *Haas* 1993 (*Jäniksen vuosi* vertaling Maarten Tengbergen)
- *De huilende molenaar* 2001 (*Ulvova mylläri* vertaling Annemarie Raas)
- *De gifkokkin* 2002 (*Suloinen myrkyneittäjä* vertaling Annemarie Raas)
- *De zelfmoordclub* 2004 (*Hurmaava joukkoitsemurha* vertaling Annemarie Raas)
- *Wees genadig* 2005 (*Auta armias* vertaling Annemarie Raas)
- *De tien minnaressen* 2007 (*Kymmenen riivinrautaa* vertaling Annemarie Raas)
- *De zomer van de vrolijke stieren* 2009 ("Elämä lyhyt, Rytönen pitkä" vertaling Annemarie Raas)
- *Helse eendjes* 2012 (*Hirttämättömien lurjusten yrttitarha* vertaling Annemarie Raas)

De zelfmoordclub - Samenvatting

De zelfmoordclub bestaat uit twee delen.

Deel 1: opschrift: 'In dit leven is de dood het belangrijkste, en ook die is niet zo heel erg van belang (Volkswijsheid)'.

Midzomernacht in Finland. Onni Rellonen is voor de vierde keer failliet gegaan en zijn bezittingen zullen binnenkort door een deurwaarder aangeslagen worden. Aangezien ook zijn humelijk een ramp is, besluit hij zelfmoord te plegen. Hij neemt een revolver en betreedt een afgelegen schuur in de buurt van zijn zomerhuis. Daar is kolonel Hermann Kempainen bezig om zich op te hangen. De twee mannen raken aan de praat, stellen hun zelfmoord uit en gaan naar het zomerhuis van Rellonen. Ze besluiten een advertentie in de krant te zetten om alle mensen met zelfmoordplannen te verenigen.

Meer dan 600 mensen reageren op de advertentie, en de heren, ondertussen geholpen door onderdirecteur Helena Puusaari, organiseren een bijeenkomst in Helsinki. Daar wordt door de meest radicalen het plan opgevat om collectief zelfmoord te plegen. Tussen de 600 schrijvers bevindt zich ook een depressieve buschauffeur, dus de groep besluit om met de

bus naar de Noordkaap te rijden en zich daar in de afgrond te storten. Onderweg beleven ze vele avonturen.

Vlak voor de bus zich aan de Noordkaap in de afgrond stort, krijgen een heleboel zelfmoordenaars twijfels, en ze drukken op de rode stopknop.

Deel 2: opschrift: 'Met de dood valt te spotten, maar met het leven niet. Viva! (Arto Paasilinna).

De groep besluit om de koers te wijzigen en naar de Alpen te rijden om zich daar in een ravijn te storten. Onderweg volgen weer vele avonturen. Ook in de Alpen kan het plan niet uitgevoerd worden, nadat een van de zelfmoordenaars, de drankverslaafde droogdokkapitein Mikko Heikkinen, per ongeluk (?) in een ravijn is gelopen: 'De kolonel zei dat het in Finland de gewoonte was om in het geval van een overlijden de wedstrijden af te gelasten, ongeacht de sport'.

De zelfmoordenaars zetten uiteindelijk koers naar Portugal om vanaf het meest westelijke punt van Europa in zee te rijden, maar ook daar loopt het plan op niets uit, nadat rendierhoeder Uula Lismanki de bus op zijn eentje het water in stuurt. Voor de overblijvers zit er niets anders op dan zich aan het leven over te geven.

Personages

Het boek wemelt van de personages. Er zijn meer dan dertig zelfmoordenaars die uiteindelijk op de bus meegaan. Sommige personages zijn meer uitgewerkt dan de andere. Sommige van de personages zijn vrij stereotiep, zoals de vrouw die mishandeld wordt door haar man (huishoudlerares Elsa Taavitsainen). Het verhaal van andere personages is dan weer totaal absurd, zoals Sakari Piippo, de nertsircusdirecteur.

De belangrijkste personages zijn:

- Directeur Onni Rellonen: net voor de vierde keer failliet en ook zijn huwelijk is een mislukking. Hij wil zelfmoord plegen in de afgelegen schuur met de revolver.
- Kolonel Herman Kemppainen: zijn vrouw is overleden en zijn werk hield niets in. Hij wil zelfmoord plegen in de afgelegen schuur door ophanging. Samen met Rellonen plaatst hij de advertentie in de krant.
- Onderdirecteur Helena Puussari: zij geeft bedrijfsrespondentie aan een avondschool. Kemppainen en Rellonen vragen haar hen te helpen bij het afhandelen van de reacties op de advertentie. Puussari en Kemppainen trouwen uiteindelijk.
- Seppo Sorjonen: een vrolijke ober in het restaurant waar de bijeenkomst plaatsvindt. Hij is niet depressief maar nieuwsgierig en besluit mee te reizen met het gezelschap.
- Busondernemer Korpela: hij is eigenaar van de gloednieuwe luxetouringcar waarmee het gezelschap op reis vertrekt. Hij lijkt een van de meest radicale zelfmoordenaars te zijn en blijft aanzetten om het plan tot uitvoer te brengen.
- Rendierhoeder Uula Lismanki: hij zegt tegen de anderen dat hij eigenlijk geen zelfmoord wil plegen, maar dat zijn buurman in zijn naam op de advertentie heeft gereageerd bij wijze van grap. Het is Lismanki's idee om naar de Noordkaap te rijden. Achteraf blijkt dat Lismanki een grote som geld heeft verduisterd en dat hij daarom

moet 'onderduiken'. Dat laatste doet hij letterlijk door in Portugal de bus het water in te sturen. Lismanki wordt echter opgevisst door een Portugese vissersboot en blijft hij uit de greep van de autoriteiten.

Thematiek

Zelfmoord en levenslust

Het begin van het boek focust op de depressiviteit van de personages. Allen hebben ze andere redenen om door het leven teleurgesteld te zijn. De Finse maatschappij en de instelling van het Finse volk worden als schuldigen aangewezen:

De zwaarmoedigheid die de Finnen boven het ongelukkige hoofd hangt, houdt hen al duizenden jaren in haar greep, en hun ziel is er somber en ernstig door geworden. De smart wordt zo sterk gevoeld dat veel Finnen de dood als enige uitweg zien. Hun beklemde gemoed vormt een grotere dreiging dan de Sovjet-Unie. (p.7)

In de praktijk kwam het erop neer dat de Finse staat het alcoholisme in de zakenwereld in stand hield en de middelste en hoogste echelons van het management deed uitdijen. De buit die na dit soort bijeenkomsten naar kantoor werd gesleept, bestond meestal uit ongeopende attachékoffers met kopieën waarvan niemand de moeite nam om ze te lezen. Er werd met geld gesmeten, de dagen gingen voorbij, en de onderbetaalde vrouwelijke werknemers van het bedrijf draaiden overuren om ervoor te zorgen dat de onderneming niet failliet ging. (p.48)

De zelfmoordenaars zuchtten van verrukking terwijl ze een blik wierpen op de schone dorpjes en de schattige huizen. Ze zeiden dat als zich hier Finse stadskernbewoners zouden vestigen, al waren het er maar duizend, de bezienswaardigheden langs de Romantische Weg binnen de kortste keren met graffiti bedekt zouden zijn en alle schitterende constructies – de decoratieve zomerhuizen, de hekken rond de kerken, de druivenpersen – gesloopt. (p.183)

Geleidelijk aan sluipt de levenslust en levensvreugde echter het verhaal binnen, eerst in de vorm van personages Seppo Sorjonen en Uula Lismanki, later ook bij de andere zelfmoordenaars die genieten van hun reis door Finland en die uiteindelijk troost vinden bij elkaar. Samen zijn, kamperen, goede gesprekken bij een kampvuur, vriendschap en ontluikende liefde blijken allemaal te werken als tegengif tegen het zelfmoordverlangen. Het verhaal eindigt met enkel positieve noten: de twee terminaal zieken die in de Alpen achterbleven blijven wonder boven wonder in leven en zelfs Uula Lismanki ontsnapt aan de dood.

Stijl

Het boek is geschreven op luchtige toon en bevat veel zwarte humor en absurde situaties. Het verhaal is de boekvariant van een roadmovie. Het achterliggende verhaal van de zelfmoordmissie is een kapstok om een heleboel absurde personages en voorvallen de revue te laten passeren, net zoals in een picareske roman.

Citaten

Zelfmoord was een dermate individuele bezigheid dat je er volledige rust bij nodig hebt. Sommige buitenlanders mochten zichzelf dan in het openbaar in brand steken, demonstratief en om politieke of religieuze redenen, maar een Fin heeft geen publiek nodig bij zijn wanhoopsdaad. p.17

De opinie van de agent en de advocaat die het zomerhuis van Rellonen in beslag nemen: 'Er kwam in Finland nog dusdanige materiële en geestelijke nood voor dat je onpasselijk werd bij het zien van een dergelijk gefuif. Honderden mensen werden in dit land tot zelfmoord gedreven als gevolg van hun onoverkomelijke problemen, maar op hetzelfde moment vonden bankroete zwendelaars dat ze het recht hadden te feesten alsof hun leven ervan afhing. p.93

<http://www.leestafel.info/arto-paasilinna>

Voor de liefhebbers:

- **Aaltra:** In this pitch black comedy the rivalry between two neighbors escalates into an all out war. True a maintenance error on a tractor they both end up, paralyzed, in a wheelchair. It seems they are doomed to stay together. They no longer focus their rage on each other but on the manufacturer of the tractor, in Helsinki. So get ready for a hilarious wheelchair road movie.

- Written by *Cult Films*

Recensies

Komt u hier wel vaker?

Vrijdag 3 september 2004 door *Kester Freriks*

Twee mannen besluiten zelfmoord te plegen, een verbitterde kolonel en een failliete zakenman. Per toeval zoeken ze dezelfde schuur uit ergens in het verlaten Finse landschap. De kolonel is bekwaam met touwen en wurgkoorden, en wil zich verhangen. De zakenman heeft een revolver meegenomen om zich overhoop te schieten.

Arto Paasilinna: De zelfmoordclub. Uit het Fins vertaald door Annemarie Raas. Wereldbibliotheek, 239 blz. €17,90

Met dit beeld begint de Finse auteur Arto Paasilinna zijn roman *De zelfmoordclub* die in 1990 verscheen en nu is vertaald. Twee jaar geleden kwam in het Nederlands *De gifkokkin* uit. Zowel naar stijl als inhoud tonen de boeken overeenkomsten: op een opgewekte, je zou zeggen pokerface-achtige manier, gaan ze over de dood. Paasilinna is er niet de auteur naar om bij een beladen onderwerp als zelfmoord, laat staan een collectieve suïcide, een gepaste, eerbiedige toon te gebruiken. In de Nederlandse literatuur is

het vooral Jeroen Brouwers die met studies (onder meer *De laatste deur*, 1983) en romans het thema heeft uitgediept. Bij hem overheersen levensangst en een beklemd gemoed. De zelfmoordroman van Paasilinna lijkt voor de auteur eerder een flierefluitend schrijfvertier te zijn geweest, met een feestelijk en spannend boek als resultaat.

Zakenman Rellonen stapt nietsvermoedend de boerenschuur binnen, klaar om de loop van de revolver tegen zijn slaap te zetten, als hij iets ziet bewegen tussen de hoge balken. Een man is bezig zichzelf op te knopen, naar later blijkt kolonel Kempainen. De lotgenoten beseffen elkaars leven gered te hebben. Beide mannen zijn doortrokken van het Finse levensgevoel, door Paasilinna als volgt verwoord: „Somberheid, melancholie en bodemloze apathie zijn de grootste vijanden van het Finse volk. De smart wordt zo sterk gevoeld dat veel Finnen de dood als enige uitweg zien.”

De heren komen tot een verbluffende daad: ze plaatsen een advertentie in een landelijke krant om alle potentiële zelfdoders te verenigen. De gemeenschappelijk gezochte dood valt lichter dan de eenzame zelfmoord, bovendien is gedeelde smart halve smart. Er meldt zich een overweldigend aantal kandidaten, die zich verenigen in de 'zelfmoordclub', door de kolonel ook liefkozend het 'zelfmoordbataljon' genoemd. Na een onstuimig verlopen vergadering besluit het gezelschap met de gloednieuwe bus van een van de deelnemers, een suïcidale chauffeur, vanaf de kliffen van de Noordkaap de koude IJszee in te storten. Zo gebeurt. De bus dendert vooruit, dreigt zich dwars door de vangrail heen te knallen totdat de zelfdoders in pure doodsangst op het rode 'stopknopje' gaan drukken.

Paasilinna is meesterlijk in de koelbloedige, nonchalante manier van vertellen. Zijn boek zou zich uitstekend voor verfilming lenen; met verrassend scherp oog voor details zet hij de scènes neer. Na de overleving op de Noordkaap weten de zelfmoordenaars van geen ophouden. Ze moeten naar de Alpen, daar heb je doodsravijnen in overvloed. Maar ook de Alpen weten ze te doorstaan en dan besluiten ze naar het meest zuidwestelijke punt van Europa te gaan, de kaap Sagres, ofwel de Kaap van het Einde van de Wereld. Maar intussen zijn de zelfmoordenaars zoveel van het leven gaan houden, van de drank die ze gezamenlijk nuttigen, van de liefdes die spontaan opbloeien, dat helemaal niemand meer snakt naar de dood. Behalve een sombere rendierhoeder. Uiteindelijk jaagt hij de bus van de Portugese kaap de hemelsblauwe Middellandse Zee in, waarbij de opgevrolijkte zelfdoders verbaasd toekijken. En weer weet Paasilinna een onverwachte wending aan zijn roman te geven.

De zelfmoordclub is een schitterend volgehouden metafoor; hoe kan verlangen naar zelfvernietiging omslaan in levensvreugde? Anders dan de titel doet vermoeden, is de roman eerder een loflied op de even simpele als zinnelijke aspecten van het leven: een gesprek bij het kampvuur, ontluikende erotiek, de schattige Zwitserse Alpenweiden, een zonsondergang, een gedeelde fles drank. De zelfmoordenaars ontpoppen zich als woeste levensgenieters. De jakkerende bustocht van Noord-Finland tot diep in Portugal is beschreven als een adembenemende road movie. Als diepste grond voor de drang tot zelfdoding geeft Paasilinna uitsluitend het zwartgallige Finse levensgevoel of het mislukte huwelijk van de een, het ontslag van de ander. In dat opzicht reikt de wanhoop die Brouwers uitdrukt verder en is zijn werk aangrijpender. Paasilinna wil het tegendeel: hij laat zien dat wanhoop voortkomt uit een groot verlangen naar gefnuikte levenslust. Vertaalster Annemarie Raas heeft Paasilinna's toon die het midden houdt tussen luchtig en ernstig prachtig volgehouden. Een vondst is het woord 'verkoeverkamp'; het woord bestaat niet officieel, wel 'verkoeverkamer'. Het drukt goed uit wat de zelfmoordenaars van gezamenlijk kamperen verwachten. Om te 'verkoeveren', bij te komen dus van hun ellende. Die uiteindelijk levensblijheid blijkt te zijn.

in

- Kunst

- Kunst en Cultuur
- Literatuur
- Taal- en Letterkunde
LEES VERDER
- Paasilinna, Arto
BESPROKEN BOEK
- De zelfmoordclub
auteur: Paasilinna, A

Uit: NRC boeken, <http://nrcboeken.vorige.nrc.nl/recensie/komt-u-hier-wel-vaker>

Arto Paasilinna De zelfmoordclub

Arto Paasilinna (°1942), voormalig journalist, behoort tot de meest populaire hedendaagse schrijvers in Finland en bereikt onderhand een gestaag uitbreidend lezersbestand in landen als Frankrijk en Duitsland. Jäniksen vuosi (Haas), zijn meest succesvolle en reeds verfilmde boek werd in tientallen talen gepubliceerd.

Paasilinna's boeken reflecteren doorgaans het dagelijkse Finse leven, veelal bekeken vanuit het perspectief van een modale man van middelbare leeftijd. Zijn stijl is licht en humoristisch. Hij neemt in zijn schrijven graag het moderne leven onder de satirische loop en zet stereotypische personages neer. Paasilinna heeft reeds 33 romans op zijn conto en wordt onderhand als een vast element van 'de Finse herfst' beschouwd. Sommige critici verwijten hem bij elke nieuwe publicatie in herhaling te vallen, maar zijn schrijfstijl heeft toch gezorgd voor heel wat bestsellers en een groeiend loyaal lezerspubliek. De satirische roman 'De zelfmoordclub' verscheen in 1990 en werd naar het Nederlands vertaald in 2004.

"Somberheid, melancholie en bodemloze apathie zijn sinds duizenden jaren de grootste vijanden van het Finse volk.(...) Desondanks is het een volk van strijders, onvermoeibaar rebelleren de Finnen tegen hun onderdrukkers."

Midzomernacht. De Finnen mobiliseren zich met vereende krachten om de nijpende zwaarmoedigheid de kop in te drukken en ontsteken heidense vreugdevuren. Handgemeen en vrouwenbezwangering zijn niet van de lucht bij het feest van licht en vreugde.

Directeur Rellonen, net geen vijftig: een somberder gezicht dan het zijne was er in de wijde omtrek niet te bekennen. Moe, verslagen, neergesabeld door het leven en door herhaaldelijke faillissementen en verdinkingen van misdrijven had de man reeds heel wat jammerlijk mislukte zelfmoordpogingen ondernomen. Nu was hij vastbesloten: hij zou zich in een nabijegelegen, bouwvallige schuur voor het hoofd schieten. Dit was echter gerekend buiten ene kolonel Kemppainen die net op die plek druk in de weer was zijn touw ter opknoping aan een balk te bevestigen. Rellonen greep instinctief op tijd in en redde de kolonel

van een gewisse dood. Deze gemiste kans bleek niet het ergste te zijn wat de kolonel kon overkomen, want beide robuuste mannen konden op deze pijnlijk lange dag, bij elkaar hun hart luchten, vonden een begijpend oor en sloten instánt een zakelijk verbond.

Jaarlijks pleegden zowat vijftienhonderd landgenoten zelfmoord en een tienvoud daarvan liep met suïcidale plannen rond. Het zou beslist geen slecht idee zijn om deze zelfdestructievelingen te verenigen om gezamenlijk te trachten tot een oplossing te komen en indien dat niet lukte zou de groep op z'n minst nieuwe, verfijndere vormen van zelfmoordkunst kunnen ontwikkelen. Het zou gemakkelijker zijn om groepsgewijs elegante manieren te bedenken om het leven, eventueel collectief, te beëindigen (uiteindelijk was het nogal primitief om jezelf op te knopen). Een gemeenschappelijke notaris zou bijvoorbeeld al kosten kunnen besparen, evenals een gezamenlijke vermelding bij de overlijdensadvertenties. Directeur Rellonen en kolonel Kemppainen besloten een advertentie te plaatsen om een waar zelfmoordbataljon bijeen te sprokkelen. Hun actie had een daverend succes. Stapels brieven, kaartjes, pakjes werden hen poste restante opgestuurd. Zowat alle afzenders leefden in een ineengestorte wereld en de advertentie leek het effect te genereren van een laatste strohalm. Om op alle brieven te kunnen antwoorden, had het tweetal dringend een secretaresse nodig. Die vonden ze onder de zelfmoordkandidaten, in de vorm van de betoverende, roodharige en paranoïde onderdirecteur Puusaari. Zij wist van wanten en ging meteen aan de slag in het buitenverblijf van Rellonen, alwaar ze hun plannen verder zouden ontvouwen. Na het doorwerken van de stortvloed aan brieven, raakten ze er van overtuigd dat zij drieën de verantwoordelijkheid droegen van het leven van zo'n zeshonderd ontredderden. Na overleg besloten ze een standaard-troostbrief op te stellen en deze vergezeld van een uitnodiging voor een zelfdestructie-seminar, te versturen naar elke van de potentiële zelfmoordenaars. Het seminar zou een week later plaatsvinden in een zaal waar uitvaartsplechtigheden werden gehouden. De kosten voor een dergelijk event dat onder meer een lezing over zelfmoordpreventie, een driegangenlunch, en een namiddag 'vrije tribune' zou behelzen, zouden flink de pan uit swingen dus werd besloten tevens een collecte te houden om de kosten te dekken.

De opkomst was behoorlijk en dankzij de overvloed aan sterkedrank werd de sfeer onder de misnoedigen losser naarmate de dag vorderde. Tijdens de vrije tribune kreeg het seminar een bijna euforische wending: het concrete voorstel om een grootscheepse collectieve zelfmoord te plegen oogste verrassend veel animo en er ontstond een opbod aan 'graad van heldhaftigheid'. De dolgedraaide eendrachtigen eisten dat de kolonel, de directeur en onder-directeur een commissie zouden vormen, die als taak kreeg de uitvoering van hun voornemen in praktijk om te zetten. Een onomkeerbaar besluit was genomen. Sommigen vertrokken met stille trom, maar een veertigtal seminaristen, de harde kern zeg maar, wilden vanaf dat moment solidair bijeen blijven. De dienstdoende kelner, een levenslustig man met dichterlijke inborst wilde het gezelschap wat graag vergezellen om hen tijdens hun dodentocht bij te staan. Na een nachtelijk incident, waarbij de groep slaags raakte met een groep skinheads, die het onderspit delfden, gezien de ware doodsverachting waarmee de zelfmoordkandidaten zich in de strijd wierpen, waren ze genoodzaakt als de wiedeweerga de stad te verlaten. Het idee werd geopperd om met een touringcar naar de Noordkaap te rijden en zich daar in volle vaart van de kliffen in de Ijszee te storten. Ze vonden een busondernemer met zelfmoordneigingen die over een gloednieuw luxevehikel beschikte. Elke dag sloegen ze elders hun kampement op en lieten een hoop lekkernijen en sterkedrank aanrukken om te toosten op een schitterende zelfmoord. Onderweg werden verloren schaapjes bezocht en desgewenst opgepikt. Zo werd onder meer een zwaar mishandelde vrouw uit de klauwen van haar moordlustige echtgenoot gered. Ze wilde na die ultieme vernedering nog slechts één ding: sterven. Ook de mislukte circusdirecteur Piippo werd opgepikt. Hij koesterde ooit het briljante idee een nertsencircus op te richten. De nertsen bleken, alle inspanningen en jarenlang geduld en doorzettingsvermogen ten spijt, niets meer dan koppige, onverschillige krengen te zijn en zijn hele prachtidee viel dan ook in het water. In de blijde verwachting dat hun heldhaftige daad weldra

de krantenkoppen zou halen, scandeerde het bonte gezelschap her en der vrolijk hun leuze: "zij die gaan sterven, groeten u". De overtuiging dat de Finse samenleving bikkeldhard was, dat de Finnen een naijverig en wreedaardig volk waren en dat ze op de koop toe bij alles wat er gebeurde, een ander de schuld gaven, sterkte hen in hun missie. Ze voelden zich ware geluksvogels, vergeleken met hun landgenoten die gedwongen waren hun miserabele leven in een armetierig vaderland verder te zetten. Alleen kelner Sorjonen verziekte de sfeer onophoudelijk door zijn positieve levensvisie ongevraagd te ventileren. Ondertussen werd in Helsinki rechercheur Rankkala op de zaak gezet. Enkele verdachte verdwijningen en kwalijke gebeurtenissen deden het vermoeden rijzen dat men hier met een georganiseerde misdaadbende te doen had, die er internationale betrekkingen op nahield. Het opsporen van de wispelturige touringcar bleek weliswaar geen sinecure. Het vlaggenschip naderde de kliffen van de Noordkaap met ijzingwekkende vaart en de vervolgens filmisch beschreven mislukte zelfmoordscene is één van de meest hilarische scenes, het boek rijk. Een sterk staaltje anti-climax! De chagrijnige buschauffeur voelde zich bekocht door de groep steeds levenslustiger wordende zielepoten. Eén van de onzaligen offerde het idee om van locatie te wisselen en naar het idyllische ravijnenparadijs Zwitserland te reizen. Een beetje sightseeing zou de groep na alle commotie wat normaliseren.

Als ware wereldveroveraars jaagden ze menig Europeaan de schrik op het lijf. Ze deinsden er niet voor terug overal hun rechtmatige plaats op te eisen, desnoods met geweld, indien de omstandigheden daartoe noopten. De Anonieme Stervelingen, zoals ze zichzelf gedoopt hadden, hakten onder leiding van kolonel Kemppainen vijandelijke gelederen vrolijk in de pan en door de vele verwondingen die ze in de strijd hadden opgelopen zagen ze er ondertussen uit als een tamelijk angstaanjagende roversbende. Hun losbandige strapatsen en de morele commotie die ze daarmee veroorzaakten binnen tot dan toe ongestoorde, conservatieve dorpsgemeenschappen deed hen telkens weer het hazenpad kiezen. Eenmaal in de Alpen aangekomen, bekenden sommigen dat ze er niet zo zeker meer van waren of ze wel dood wilden. Dezen hadden levenslust geput uit de solidariteit van het zelfmoordgezelschap. De problemen van destijds voelden nu aan als pietluttigheden. Liefdesrelaties, huwelijksaanzoeken en hernieuwde toekomstperspectieven bezwangerden het gemoed. Toen besloten ze de Kaap van het Einde van de Wereld, in Portugal, als definitieve eindbestemming te kiezen, alwaar de inmiddels verafschuwde collectieve zelfmoordidee door een onvoorzien individueel initiatief op natuurlijke wijze kwam te vervallen. "Eensgezind concludeerden de zelfmoordenaars dat de dood in dit leven misschien wel het allerbelangrijkste was, maar alles bij elkaar toch ook weer niet zo heel erg van belang."

Na de zelfmoordclub gelezen te hebben, was ik een hele tijd onderhevig aan extreme relativiseringsdrang en lacherigheid om 'de ondraaglijke lichtheid van het bestaan'. Het aanstekelijke en absurde verhaal evenals de Magrittiaanse cover deden me sterk denken aan het Belgisch surrealisme 'van toen en nu'. Hebben Finnen en Belgen meer gemeen dan men op het eerste zicht zou bevroeden? Ook hier swingt het aantal zelfmoorden en zelfmoordpogingen jaarlijks immers meer en meer de pan uit...

© Elisabeth Francet, juli 2008

Lees de reacties op het forum, klik [HIER](#)

<http://www.leestafel.info/arto-paasilinna>